

дівчаток. Фраза: «Покроїв дівчатам платтячка, а рукава не виходять. Що його придумав?» – зворушує.

Комічна привабливість його обличчя справді була надзвичайною. Кінорежисер Іван Пир'єв казав: «Коля, таку морду, як у тебе, Бог дає один раз на сто років, та й то на Великдень! Не смій гримуватися – все зіпсуєш!» Костянтин Степанков вважав: «Те, що розповідають про нього – брехня наполовину, а то й більше. Він був блазнем для людей, для яких творив. Але це – королівський блазень!» Останніми словами актора перед смертю були: «Клоун іде на манеж». Попри масову доступність сьогодні до інформації в інтернеті, в тому числі архівної, архівами у традиційному розумінні глобальний цифровий простір-симулякр назвати не можна. Розрізнені «сліди», часто сумнівної вірогідності. Фактично архіви як інституції залишаються основними зберігачами історичної пам'яті, і, треба сподіватися, послугують Ноевим ковчегом на кілька темних днів панування штучного інтелекту. Справжнє слід шукати у фондах Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, Державного архіву Чернігівської області, Музею театрального, музичного та кіномистецтва України, музею Національного драматичного театру ім. Івана Франка тощо. Центральний державний аудіовізуальний та електронний архів серед інших особливий, з огляду на специфічність фізичних носіїв інформації. Маємо поважну колекцію фото, кіно та відеодокументів-свідчень про життєвий і творчий шлях актора. За останні роки вона поповнилася новими надходженнями. Це – відеофільми «Клоун іде на манеж... М. Ф. Яковченко» (НТКУ, 2007), «Портрет. Народний артист Микола Яковченко» (телекомпанія «Глас», 2006), «Великий лицедій М. Ф. Яковченко» (студія «Контакт», 2003). Національний театр ім. Івана Франка передав до архіву на постійне зберігання копії світлин з музею театру. З того, чого не знайдете через гугл, – хроніка: Микола Яковченко серед колег, друзів, офіційний і без краватки, у звичному оточенні, такий, яким його бачили і знали щодня. Хочемо звернути увагу читачів на ще одне архівне джерело – призабутий жанр радіодрами. Театралізована вистава, що здійснюється тільки за допомогою звуків, має захопливу столітню історію і гідна окремої розмови. У часи її розквіту радіовиставами ставало майже все, що існувало в культурному полі – п'єси, книги, мюзикли. Через специфіку зображальних засобів і самого способу представлення, такий спектакль потребує іншої режисури, сценарію, акторської гри. У колекції архіву є кілька десятків унікальних записів повних радіовистав і фрагментів радіокомпозицій творів для дорослих і дітей. Ретельний добір літературної основи, майстерність виконавців – акторів першого ешелону – усе те було запорукою якості. Микола Яковченко був бездоганним і в цьому.

До своєї популярності сам ставився з іронією. Називав себе старим клоуном або блазнем з очима, захмареними тугою. Таким сидить він сьогодні навпроти театру імені Франка. Цей пам'ятник роботи Володимира Чепелика, встановлений 2000 року, у Києві знають і люблять.

На фронті загинув актор Юрій Феліпенко

Юрій Феліпенко – 30-річний український актор театру та кіно (працював у Театрі на Подолі, знімався у серіалах «Колір пристрасті» та «Обіцянка Богу») на початку повномасштабного вторгнення росії в Україну недовго був у складі одного з ТрО Києва, згодом зайнявся волонтерством. Навесні 2024 року він доєднався до батальйону ударних БпАК "Ахіллес" 92 ОШБр. Це підрозділ добровольців, сформований у перші дні повномасштабного вторгнення. 15 червня Юрій Феліпенко загинув на фронті. Вічна пам'ять герою!

Вечір-презентація «Журналу "Кіно-Театр" 30 років»

До відзначення вечора, що відбувся 12 травня в Будинку кіно, долучилися митці, автори й співробітники журналу, читачі. У відеопрезентації «Події трьох десятиліть», були прокоментовані фото конференцій і круглих столів, спілкування з режисерами, книжки, видані редакцією. Впродовж вечора поєднувалися виступи присутніх та демонстрація відеопривітань. Народні пісні у виконанні Валентини Ковальської, поезія Ліни Костенко та Володимира Буласка, прочитані Валерією Чайковською, і фрагменти з листів Василя Стуса – Галиною Стефановою створили атмосферу духовного піднесення. Про ідею створити мистецький часопис серед студентів найпершого набору Могилянки, розповіла відома авторка драматургічних творів Неда Неждана, про роботу в редакції «Кіно-Театру» згадували Роксоляна Свято, Марія Тетерюк, Вікторія Котенок, у відеозапису – Ольга Велимчаниця. Присутні належно оцінили старовинну українську пісню у виконанні кінорежисера Олеса Саніна. Кінорежисер і педагог Василь Вітер згадав поїздки до Прилук на Всеукраїнський фестиваль ім. Миколи Яковченка – подію, яку висвітлював «Кіно-Театр». Пісня від Наталі Половинки та її гурту «Слово і пісня», сердечні відеопривітання – від Театру ім. Леся Курбаса, від Львівського обласного театру ім. Ю. Дрогобича, від Львів'ян з факультету культури і мистецтв ЛНУ ім. І. Франка Мирослави Циганик та Світлани Максименко. Про унікальність і значення часопису висловився професор Харківського університету ім. Каразіна Дмитро Петренко. Спогадами про спілкування з Сергієм Параджановим поділилася Марта Дзюба. Театральний режисер Олексій Кужельний свій жартівливий виступ присвятив тому, як «Кіно-Театр» зумів

поєднати два конкуруючі мистецтва. Свої оцінки висловили Голова НСКУ Сергій Борденюк та його заступник Сергій Тримбач, режисерка і педагогиня Валентина Костилева. Дотепним, як завжди, був віршований експромт Станіслава Чернілевського. Про значення української мови вагомо і переконливо сказав мовний омбудсмен України Тарас Кремінь. На завершення головна редакторка Лариса Брюховецька подякувала присутнім за щирі й теплі привітання. Вела вечір співробітниця журналу, кандидатка мистецтвознавства Ольга Ямборко.

Чому меморіальна дошка Ларисі Шепітько має бути

Будь-яка країна пишається своїми талантими митцями, навіть якщо вони реалізували себе за її межами. Дитинство Лариси Шепітько минуло у Львові. Нині в цьому місті виникла ідея зняти її меморіальну дошку. Але ліквідувати пам'ять про відому кінорежисерку, постановницю фільмів, що залишили помітний слід в кіно, не можна. Кілька аргументів, чому.

1. Саме Ларису Шепітько як українку Олександр Довженко 1955 року взяв до своєї майстерні у ВДК. Вона була не лише красивою зовні і багатою духовно, а й талановитою. Ще студенткою її запрошували зніматися в українських фільмах, адже зовні – це була класична українка. Її роль у фільмі Юрія Лисенка «Таврія» за романом Олеся Гончара заслуговує похвали. Але акторську кар'єру вона залишила і присвятила себе кінорежисурі.
2. Свою трагедію «Сходження», яка була пронизана біблійними алюзіями, а головний герой асоціювався з образом Ісуса Христа, якого вели на Голгофу, вона поставила за повістю Василя Бикова про часи II Світової війни. За цей фільм вона отримала міжнародне визнання – «Срібного Ведмедя» на Берліналі.
3. Спілка кінематографістів СРСР зробила вагомий внесок у розвал «союзу нерушимого», на бурхливих з'їздах за суджучи владу за репресії і заборони творчої свободи. Очоловав тоді Спілку Елем Климов, чоловік Шепітько.
4. Шепітько також була в опозиції до влади, зазнавала багато цензурних втручань. І вона була б у перших рядах борців з режимом, якби не загинула в автокатастрофі.

5. І нарешті. Є фото, де на одному з'їзді кіносільноти сидять поруч Лариса Шепітько та Іван Миколайчук. Про цю талановиту жінку захоплено писав також Юрій Іллєнко. Її життя і творчість слід популяризувати, а пам'ятну дошку треба залишити!

Про тих, хто рятує життя

Український кінематограф поповниться ще однією важливою стрічкою, яка висвітлює роботу Сил безпеки в умовах війни. Режисер Василь Київський презентував офіційний трейлер документального фільму «Без права на помилку» про роботу вибухотехніків Національної поліції України, зокрема, про підрозділи, які працюють у найнебезпечніших умовах – на лінії фронту та у звільнених від окупації регіонах, де українські сапери розмінують будинки, підприємства, школи та критичну інфраструктуру, яку ворог нашіпує смертельними пастками. У фільмі звучатимуть пісні культового українського рок-гурту «Океан Ельзи», що надасть стрічці ще більшої емоційної глибини. Назва картини походить від гасла вибухотехніків, адже кожен їхній робочий день – це боротьба на межі життя і смерті. «Хочу подякувати кожному поліцейському вибухотехніку за внесок у боротьбу України. Вони працюють там, де кожен крок може стати останнім», – наголосив Голова Національної поліції Іван Вигівський.

Україна в Каннах

Під час «Дня України» в Каннах показали три фільми, пов'язані з нашою країною. Це «Зеленський» від команди французьких режисерів, «Наша війна» Бернара-Генрі Леві про Покровський і Сумський напрямки фронту і «2000 метрів до Андріївки» оscarівського лауреата Мстислава Чернова. «Наша війна» Бернара-Генрі Леві – це вже його четвертий фільм про російську агресію і спротив України на полі бою. На запитання кореспондента Укрінформу, що саме надихнуло його зняти фільми про нинішню війну, Леві відповів: «Захоплення відвагою України, відродженням цінностей величчя та героїзму, які ми забули в Європі і про які ви нам нагадали. Це ніби частина нашої європейської пам'яті повернулася до нас – до мене, до вас – із ваших окопів і ваших фронтів. Тож я просто сповнений захопленням».

Головний редактор
Брюховецька Лариса
Заступник головного редактора
Канівець Анастасія
Редколегія
Бобовський Славомір (Польща),
Буковський Сергій, Гладій Григорій (Канада),
Держипільський Ростислав, Скуратівський Вадим,
Пілінський Ярослав.
Редакція
Ямборко Ольга, Бугаєнко Наталя
Літредактор Канівець Анастасія
Комп'ютерна верстка Брюховецька Оксана
Інтернет-версія Павлів Іванна

Здано на виробництво
23.06.2025 Формат 60x84 1/8. Папір офсетний.
Умовн. друк. арк. 7,46. Умовн. фарб. відб. 9,32.
Обл.- вид. арк. 5,17. Ціна 40 грн.
Зам. № 23.06.2025.
Віддруковано в типографії 7БЦ
03067, м. Київ, вул. Олексія Тихого 84.
Тел. +38 (044) 592 13 49.

Редакція журналу «Кіно-Театр»
Адреса редакції:
04655, м. Київ, вул. Г. Сковороди, 2, НАУКМА,
корп. 1, к. 216. Телефон редакції: (044) 425-60-96.
e-mail: ktm@ukma.edu.ua
web-site: http://www.ktm.ukma.edu.ua

Ідентифікатор друкованого медіа
в Реєстрі суб'єктів у сфері медіа R30-04 595

Автори (№4, 2025)

Ольга Ямборко – художниця, кандидатка мистецтвознавства
Руслан Грін – кінооператор, педагог
Юлій Швець – театрознавець і кінокритик
Дмитро Дроздовський – літературознавець, кандидат філологічних наук
Лариса Іванишина – кінокритикиня
Анастасія Канівець – кінознавиця
Дмитро Петренко – доктор філософських наук, професор кафедри теорії культури і філософії науки Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна
Ігор Кручик – літератор, редактор
Лариса Брюховецька – кінознавиця
Софія Опаленик – студентка НАУКМА за спеціальністю «соціологія»
Богдан Вержбицький – кінооператор, педагог, заслужений діяч мистецтв України
Володимир Басс – кінооператор
Дмитро Тяжлов – кінооператор
Маргарита Курбанова – кінооператорка, випускниця майстерні Сергія Лисецького
Владислав Таранюк – письменник, перекладач
Людмила Любарська – співробітниця Центрального державного аудіовізуального та електронного архіву (ЦДАЕА)

Архів журналу «Кіно-Театр» на eKMAIR (pdf) 1995–2004, 2017 +
<http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/4461>

Передплату журналу «Кіно-Театр» за межами України закордонні читачі можуть здійснювати через сайт ДП «Преса» www.presa.ua